

*Załącznik 1 do Zarządzenia nr 14/2023/2024 z
dnia 16 stycznia 2024 r.*

Kodeks etyki pracownika naukowego Akademii Nauk Stosowanych w Bielsku-Białej

Rozdział 1

Uniwersalne zasady pracy naukowej

1. Pracownik naukowy zobowiązuje się do systematycznego poszukiwania prawdy naukowej w wybranej przez siebie dyscyplinie lub dyscyplinach. W procesie badawczym, pracownik kieruje się uczciwością intelektualną i dąży do odkrywania nowych faktów oraz rozwinięcia aktualnego stanu wiedzy w badanym zakresie.
2. Szanując zasadę transparentności, pracownik zobowiązuje się do rzetelnego i uczciwego przekazywania wyników swoich badań. W przypadku odkrycia błędów czy nieścisłości, zobowiązuje się do ich natychmiastowego ujawnienia i skorygowania w sposób zgodny z prawem i tradycją akademicką.
3. Pracownik akademicki, kierując się szacunkiem dla prawdy naukowej, wprowadza uczniów szkół partnerskich Akademii i studentów w obszar prawdy naukowej, kształtując w nich umiejętność krytycznego myślenia i rozwijając ich zdolność do poszukiwania wiedzy.
4. Pracownik naukowy świadomie odrzuca praktyki plagiatu i wszelkich form nieuczciwego wykorzystywania cudzej pracy. Wszystkie prace i publikacje są rezultatem indywidualnego wysiłku, z poszanowaniem praw autorskich innych badaczy. Dotyczy to także kwestii autoplagiatowania własnej myśli badawczej wcześniej opublikowanej lub ogłoszonej.
5. Podczas prowadzenia badań naukowych, pracownik przestrzega etycznych standardów, dbając o zgodność z zasadami dobrych praktyk badawczych oraz tradycji akademickiej. Pracownik naukowy odrzuca wszelkie praktyki, które mogą naruszać uczciwość naukową.
6. Pracownik naukowy wspiera uczciwość wśród studentów, kształcąc ich w duchu etyki naukowej i promuje szacunek dla cudzej pracy i uczciwość w kreowaniu wiedzy.
7. Pracownik naukowy angażuje się w aktywną współpracę z innymi członkami społeczności naukowej. Wspólnie tworzą środowisko sprzyjające wymianie wiedzy, doświadczeń i współpracy naukowej.
8. Pracownik naukowy rozumie swoją rolę jako obywatela i specjalisty, mającego wpływ na społeczeństwo. Dąży do przekazywania wiedzy w sposób zrozumiały dla społeczeństwa oraz angażuje się w projekty badawcze mające pozytywny wpływ na społeczeństwo m.in. w działania Społecznej Odpowiedzialności Uczelni.
9. Pracownik naukowy aktywnie uczestniczy w działaniach edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa, propagując wartość nauki i rozwijając świadomość społeczną na temat znaczenia prezentowanych badań naukowych.

Rozdział 2

Dobre praktyki w badaniach naukowych i projektach o charakterze praktycznym

1. Pracownik naukowy dba o bezpieczeństwo przechowywanych danych, stosując odpowiednie środki zabezpieczające przed utratą, dostępem nieuprawnionym oraz kradzieżą danych. Ochrona danych obejmuje również zastosowanie odpowiednich protokołów szyfrowania i backupu. Całość zabezpieczenia musi być zgodna z polityką ochrony danych zatwierdzoną w Akademii.

2. Pracownik naukowy przestrzega zasad ochrony prywatności uczestników badań. W procesie zbierania i przetwarzania danych osobowych, stosuje procedury zapewniające anonimizację i bezpieczeństwo informacji oraz ochrony danych osobowych.
3. Pracownik naukowy kontroluje dostęp do danych, ograniczając go tylko do osób upoważnionych. Informuje uczestników badań o celu i zakresie przetwarzania ich danych, uzyskując ich świadomą pisemną zgodę.
4. Pracownik naukowy przed rozpoczęciem badań z udziałem ludzi składa wniosek o zgodę do Rektora Akademii. Zapewnia kompletną dokumentację badania, w tym informacje dotyczące celu, metodyki, i potencjalnych ryzyk dla uczestników. Punkt ten nie jest wymagany podczas prowadzenia badań naukowych typu ankietowego, które nie naruszają integralnej i niezbywalnej godności ludzkiej.
5. Pracownik naukowy uzyskuje świadomą zgodę od uczestników badań, informując ich w sposób zrozumiały o celu, procedurach oraz możliwych ryzykach związanych z udziałem w badaniach.
6. Pracownik naukowy, przeprowadzając badania z udziałem zwierząt, uzyskuje wszelkie wymagane zgody i licencje od odpowiednich instytucji, zapewniając jednocześnie odpowiednie warunki bytowe zwierząt.
7. Pracownik naukowy podejmuje wszelkie możliwe kroki, aby zminimalizować cierpienie zwierząt poddanych badaniom. Stosuje procedury analgezji i zapewnia warunki bytowe zgodne z najwyższymi standardami dobrostanu zwierząt.
8. Pracownik naukowy przyznaje autorstwo zgodnie z rzeczywistym wkładem każdego autora do pracy naukowej. Ustanawia kryteria, na podstawie których dokonywane jest przyznawanie autorstwa.
9. Pracownik naukowy prowadzi otwarte i uczciwe dyskusje w zespole badawczym na temat przyznawania autorstwa, umożliwiając każdemu członowi zespołu wyrażenie swoich opinii.
10. Pracownik naukowy przedstawia gotowy do publikacji tekst wszystkim autorom, uzyskując od każdego z nich wyraźną zgodę na publikację. Stosuje się zasadę, że każdy autor ma prawo do akceptacji ostatecznej wersji.
11. Pracownik naukowy działa zgodnie z zasadami etycznymi podczas procesu publikacji, unikając praktyk, które mogą naruszać uczciwość i transparentność.
12. Pracownik naukowy unika recenzowania prac, w których może wystąpić konflikt interesów. Oświadcza wszelkie potencjalne konflikty interesów przed rozpoczęciem procesu recenzji.
13. Pracownik naukowy przestrzega zasady rzetelności w recenzjach, dostarczając konstruktywnej krytyki i wskazówek, które przyczyniają się do poprawy jakości pracy naukowej.
14. Pracownik naukowy chroni poufność recenzji, zapewniając bezpieczne przechowywanie dokumentów i informacji związanych z procesem recenzji.
15. Pracownik naukowy szanuje anonimowość recenzentów, nie ujawniając ich tożsamości bez ich wyraźnej zgody.
16. Pracownik naukowy inicjuje i uczestniczy w programach mentorowania dla młodych naukowców, wspierając ich rozwój naukowy i karierę akademicką.
17. Pracownik naukowy udostępnia czas na indywidualne konsultacje z młodymi naukowcami, pomagając im w rozwoju ich umiejętności badawczych i edukacyjnych.
18. Pracownik naukowy działa na rzecz eliminacji wszelkich barier uniemożliwiających równy dostęp młodych badaczy do zasobów, szkoleń i możliwości rozwoju wspólnie z Działem Wspierania Nauki Akademii.
19. Pracownik naukowy podejmuje działania, które przyczyniają się do zapewnienia równości szans wśród młodych badaczy, eliminując wszelkie formy dyskryminacji.
20. Pracownik naukowy angażuje się w jasną i zrozumiałą komunikację wyników badań z szerokim społeczeństwem, przyczyniając się do popularyzacji wyników badań naukowych.

21. Pracownik naukowy aktywnie uczestniczy w wydarzeniach społecznościowych, prezentując i dyskutując wyniki swoich badań z publicznością.
22. Pracownik naukowy prowadzi projekty badawcze, które przynoszą korzyści społeczeństwu, angażując się w rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych ze szczególnym ukierunkowaniem dla możliwości praktycznych rozwiązań, które mogą w niektórych elementach realizować wspierając studenci kierunków o profilu praktycznym.
23. Pracownik naukowy regularnie aktualizuje informacje dotyczące potencjalnych konfliktów interesów, informując o nich w pierwszej kolejności Kierownika Katedry, do której są przypisani, a następnie Rektora Akademii.

Rozdział 3

Nierzetelność w Badaniach Naukowych

1. Pracownik naukowy kategorycznie odrzuca wszelkie formy fałszowania, manipulowania lub zatajania danych pozyskanych w rzetelnym procesie badawczym. W przypadku stwierdzenia błędów w danych, natychmiast informuje o tym odpowiednie kierownika Katedry, do której jest przypisany, a następnie Rektora Akademii.
2. Pracownik naukowy ponosi pełną odpowiedzialność za konsekwencje wynikające z rażących przewinień w zakresie fałszowania danych, zdając sobie sprawę z powagi naruszenia etyki naukowej oraz konsekwencji dyscyplinarnych.
3. Pracownik naukowy aktywnie przeciwdziała plagiatowi, stosuje narzędzia antyplagiatowe i dba o rzetelność swoich prac i publikacji.
4. Pracownik naukowy stosuje zasady etycznego cytowania, przyznając autorom odpowiednie zasługi za ich wkład, unikając jednocześnie nieuczciwego nadużywania cudzej pracy.
5. Pracownik naukowy przestrzega zasady szacunku w miejscu pracy, eliminując wszelkie formy mobbingu, dyskryminacji i nierówności. Działa na rzecz tworzenia środowiska pracy wolnego od dyskryminacji i innych niewłaściwych zachowań.
6. Pracownik naukowy zobowiązuje się do zgłaszania wszelkich przypadków mobbingu, dyskryminacji czy innych niewłaściwych zachowań, zarówno w roli ofiary, jak i świadka w formie pisemnej na dziennik podawczy Akademii. W przypadku sytuacji nagłych pracownik naukowy zobowiązany jest do zgłoszenia takiej sytuacji w formie interwencji ustnej do przedstawicieli Władz Uczelni.
7. Pracownik naukowy podejmuje kroki mające na celu zabezpieczenie tożsamości i dobra zgłaszającego, aby zachęcać do uczciwego zgłaszania incydentów.
8. Nadzór nad bezpieczeństwem przekazywanych informacji od danych osób zgłaszających sprawuje Rektor Akademii poprzez Inspektora Ochrony Danych Akademii.
9. Pracownik naukowy, który podejrzewa nierzetelność w badaniach, zobowiązuje się do natychmiastowego zgłoszenia tego faktu odpowiednim organom, takim jak: kierownik Katedry w której pracuje, Kierownik Działu Wspierania Nauki Akademii czy Rektor Akademii.
10. Pracownik naukowy współpracuje z organami badającymi sprawę, dostarczając wszelkich niezbędnych danych i informacji.
11. Pracownik naukowy aktywnie współpracuje z organami Akademii, uczestnicząc w postępowaniach dochodzeniowych i udzielając wszelkich informacji, które mogą przyczynić się do rzetelnego rozstrzygnięcia sprawy.
12. Pracownik naukowy szanuje decyzje podjęte przez organy etyczne, dostosowując się do zaleceń i sankcji nałożonych w wyniku postępowania.

Rozdział 4

Procedury Weryfikacyjne rażących naruszeń prawa i dobrego obyczaju akademickiego

1. W przypadku podejrzenia rażących przewinień osoba funkcyjna opisana w rozdziale 3 pkt.9 inicjuje procedurę formułowania zarzutów, precyzyjnie opisując naturę rzekomych naruszeń etyki naukowej i zgłasza sprawę do Rzecznika dyscyplinarnego dla nauczycieli akademickich działającego w Akademii. Całość postępowania zostaje wtedy przeprowadzona przez rzecznika zgodnie z przepisami dla niego właściwymi.
2. Oskarżony pracownik naukowy natychmiast zostaje zawiadomiony pisemnie o zarzutach, zapewniając mu możliwość wypowiedzenia się i przedstawienia swojej obrony.
3. W przypadku potwierdzenia nierzetelności w postaci postanowienia rzecznika dyscyplinarnego dla nauczycieli akademickich Akademii o wszczęciu postępowania, Rektor Akademii podejmuje środki zapobiegawcze, w tym zawieszanie pracownika w prawie prowadzenia badań lub wszelkich działań związanych z badaniami.
4. W potwierdzeniu rażących przewinień, jest nałożenie kary dyscyplinarnej przez Rektora Akademii, którego zobowiązuje się do powiadomienia odpowiednich instytucji, takich jak agencje finansujące badania, w których pracownik prowadził działalność oraz dokonuje się wpisu do właściwego systemu teleinformatycznego ministra właściwego ds. nauki.
5. Pomimo zastosowania sankcji, Rektor Akademii zawsze bierze pod uwagę możliwość rehabilitacji pracownika, umożliwiając mu podjęcie działań naprawczych i udowodnienie ponownej gotowości do prowadzenia rzetelnych badań. W uzasadnionych przypadkach Rektor Akademii może zdecydować o zakończeniu okresu kary jeśli trwa on dłużej niż pół roku kalendarzowego.

Rozdział 5

Monitorowanie etyki zawodowej oraz dobrych praktyk akademickich

1. Przeprowadza się regularne, coroczne audyty etyki naukowej w celu monitorowania praktyk naukowych, identyfikowania obszarów wymagających poprawy i dostosowania programów edukacyjnych. Audyt przeprowadza wyznaczony przez Rektora Akademii pracownik Działu Wspierania Nauki.
2. Akademia utrzymuje system przeglądów wewnętrznych, w ramach których ocenia się skuteczność programów edukacyjnych oraz dostosowuje je do zmieniających się potrzeb środowiska akademickiego.

Rozdział 6

Promocja otwartości i transparentności

1. Pracownicy naukowcy zobowiązują się do udostępniania swoich danych badawczych i publikacji w sposób otwarty i dostępny dla społeczności naukowej m.in. poprzez CEON, ResearchGate, Infona, GoogleScholar, itp.
2. Pracownicy naukowcy są zobowiązani do dokładnego dokumentowania procesów badawczych, co obejmuje opis metodologii, procedur oraz ewentualnych zmian w projekcie badawczym.
3. Pracownicy naukowcy aktywnie angażują się w jasną komunikację wyników swoich badań z szerokim społeczeństwem, eliminując barierę zrozumiałości i dostosowując przekazy do różnych grup docelowych, także w taki sposób aby mogły posłużyć studentom do prac projektowych na kierunkach o profilu praktycznym.
4. Pracownicy naukowcy uczestniczą w publicznych dyskusjach, debatach i wydarzeniach edukacyjnych, promując otwartość, zrozumienie i zaufanie społeczeństwa do nauki.

Rozdział 7

Wspieranie Rozwoju Kariery Naukowej

1. Akademia oferuje wsparcie i narzędzia do indywidualnego planowania kariery naukowej, uwzględniając aspiracje, umiejętności i potrzeby pracowników naukowych. Prace te wykonuje Dział Wspierania Nauki.
2. Promuje się różnorodność ścieżek kariery naukowej, uwzględniając różne modele sukcesu i osiągnięć w nauce z uwzględnieniem specyfiki danej dziedziny i dyscypliny nauki.
3. Akademia zobowiązuje się do utrzymania bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy, dostarczając odpowiednich środków ochrony i przestrzegając standardów bezpieczeństwa zgodnie z prowadzonym przez Uczelnię profilem badań.
4. Pracownicy naukowcy są chronieni przed mobbingiem i dyskryminacją, a Akademia aktywnie działa na rzecz promowania szacunku i równości w miejscu pracy.
5. Pracownicy naukowcy mają prawo do uczestnictwa w procesach decyzyjnych Akademii podczas zebrań Katedr do których są przypisani zgodnie z zarządzeniem Rektora.
6. Przed wprowadzeniem istotnych zmian organizacyjnych, pracownicy naukowcy są konsultowani, a ich opinie i sugestie są brane pod uwagę przez Rektora Akademii.

Rozdział 8

Współpraca Naukowa i Partnerstwa

1. W trakcie współpracy naukowej, pracownicy starają się zabezpieczyć interesy swoich współpracowników, dbając o uczciwe podzielenie zasobów i uznawanie ich wkładu.
2. W ramach współpracy naukowej, wprowadza się klauzule ochrony danych, aby zabezpieczyć poufność i właściwe wykorzystanie informacji.
3. Zanim rozpocznie się współpracę, ustala się jasne zasady dotyczące praw własności intelektualnej, eliminując potencjalne konflikty w przyszłości.
4. W projekcie naukowym, szczególną uwagę zwraca się na równość szans dla młodych naukowców, wspierając ich rozwój i udział w badaniach.
5. Starsi pracownicy naukowcy zobowiązani są angażować się w rolę mentorów, udzielając wsparcia i kierunku młodym badaczom w ramach projektu.
6. Akademia promuje aktywną współpracę z sektorami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, aby przekształcać wyniki badań w praktyczne rozwiązania społeczne, w powiązaniu z efektami uczenia się na kierunkach studiów o profilu praktycznym.
7. Współpraca z partnerami gospodarczymi opiera się na zasadach fair play, uczciwego podziału korzyści i przestrzegania norm etycznych.
8. Akademia poprzez Dział Wspierania Nauki przeprowadza regularne oceny efektywności współpracy naukowej, analizując wyniki, procesy i potencjalne obszary doskonalenia.

Rozdział 9

Postępowanie w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych

1. Pracownicy naukowcy zobowiązują się do korzystania z mediacji i innych metod rozwiązywania konfliktów interpersonalnych, promując dialog, empatię i współpracę.
2. W przypadku braku możliwości rozwiązania konfliktu na poziomie lokalnym, pracownicy są zobowiązani do zgłaszania sprawy do wyższych władz akademickich od kierownika Katedry do której są przypisani począwszy.
3. Akademia utrzymuje procedury składania skarg i zgłoszeń dotyczących niewłaściwego zachowania, zapewniając anonimowość i ochronę skarżących.
4. Pracownicy naukowcy są zobowiązani do regularnego uczestnictwa w szkoleniach dotyczących postępowania w sytuacjach niewłaściwego zachowania, aby skutecznie reagować na tego typu sytuacje, które są wpisane w program pracy Katedr.

5. Przed rozpoczęciem dużych projektów badawczych, pracownicy naukowcy opracowują plany zarządzania kryzysowego, obejmujące działania w przypadku nieprzewidzianych sytuacji.
6. W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej, pracownicy naukowcy zobowiązują się do transparentnego informowania wszystkich zainteresowanych stron, w tym społeczności naukowej i społeczeństwa.
7. Akademia gwarantuje ochronę dla osób zgłaszających nieprawidłowości, eliminując ryzyko represji czy szkód zawodowych.
8. Wspierane są proaktywne działania na rzecz budowania kultury bezpieczeństwa, gdzie zgłaszanie nieprawidłowości jest akceptowane i traktowane z należytym szacunkiem.
9. W przypadku potwierdzenia naruszeń Kodeksu Etyki, Akademia stosuje jasno określone procesy sankcji, obejmujące od upomnień i szkoleń po poważniejsze kary dyscyplinarne.
10. Naruszenia Kodeksu Etyki są traktowane jako poważne zagrożenie dla społeczności naukowej i społeczeństwa, co skutkuje odpowiedzialnością społeczną za przeciwdziałanie takim sytuacjom.

Rozdział 10

Wspieranie równości płci w nauce

1. Akademia podejmuje działania mające na celu eliminowanie wszelkich form dyskryminacji płciowej w miejscu pracy, zapewniając równość szans i traktowanie pracowników naukowych bez względu na płeć.
2. Pracownicy naukowcy angażują się w działania promujące karierę naukową kobiet, wspierając ich rozwój zawodowy i uczestnictwo w projektach badawczych.
3. Pracownicy naukowcy są zaangażowani w lokalne społeczności akademickie, uczestnicząc w wydarzeniach, seminariach i wspierając edukację lokalnej społeczności.
4. Akademia wspiera inicjatywy społeczne, które mają na celu rozwój lokalnych społeczności i zwiększanie dostępu do edukacji dla wszystkich bez względu na wiek, płeć, pochodzenie czy inne czynniki różnorodności ludzkiej.

Rozdział 11

Postanowienia końcowe

1. Kodeks Etyki jest poddawany aktualizacji z udziałem reprezentantów społeczności akademickiej co najmniej raz w okresie kadencji Rektora. Proces aktualizacji obejmuje konsultacje z pracownikami naukowymi oraz uwzględnia zmiany w przepisach prawa i normach etycznych.
2. Wszelkie zmiany w Kodeksie Etyki są jasno komunikowane pracownikom naukowym i społeczności akademickiej w postaci zarządzenia Rektora Akademii.
3. Społeczność naukowa Akademii ponosi wspólną odpowiedzialność za przestrzeganie Kodeksu Etyki, promując samoregulację i współpracę.
4. W przypadku naruszeń Kodeksu Etyki, istnieją jasno określone procedury postępowania, które są skonsultowane z uczelnianymi jednostkami do spraw etyki naukowej (Rzecznik dyscyplinarny ds. nauczycieli akademickich, Komisja dyscyplinarna ds. nauczycieli akademickich).
5. Osoby funkcyjne i komitety odpowiedzialne za etykę naukową posiadają kompetencje do egzekwowania postanowień Kodeksu Etyki.
6. Naruszenia Kodeksu Etyki podlegają odpowiednim konsekwencjom, które mogą obejmować kary dyscyplinarne, utratę przywilejów badawczych lub inne sankcje prawem przewidziane.
7. Akademia podejmuje współpracę z innymi instytucjami naukowymi w kwestiach etycznych, wspierając wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk.
8. Współpracujące instytucje naukowe dzielą się odpowiedzialnością za etykę naukową, wspierając wysokie standardy w badaniach i nauczaniu.

9. Co najmniej raz na trzy lata, skuteczność Kodeksu Etyki podlega ocenie, obejmującej opinie pracowników naukowych, organów do spraw etyki naukowej oraz innych członków społeczności akademickiej.
10. W przypadku identyfikacji obszarów wymagających poprawy, podejmowane są działania korekcyjne w celu wzmocnienia etyki naukowej.